

**І.Ю. РЕПІН У ФОНДАХ ОБРАЗОТВОРЧИХ ВИДАНЬ
КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ 1930-х рр.**
(присвячується 180-річчю від дня народження художника)

Дояр Л.В., к.і.н., доц., завідувач відділу Книжкової палати України

Постать видатного майстра реалістичного живопису Іллі Юхимовича Рєпіна (1844-1930) є справжньою глибою в мистецькому просторі ХІХ – першої чверті ХХ століття. Користуючись ювілейною нагодою – 180-ою річницею від дня народження митця – авторка дослідила наочно-видавничий (плакатно-репродукційний) сегмент його творчості, що зберігається у фондах Книжкової палати України. Предметом аналізу у даній статті стали образотворчі друки України, що були видані в 30-х роках минулого століття. Їх бібліографічні описи становлять джерельну базу проведеного дослідження.

До роботи були залучені наступні видання.

1. *Арешт пропагандиста*. Рєпін, І., худож. ескіз, олія, 1878 р.: [плакат-репродукція: автотипія]. - [Б. м.]: Мистецтво, 1937.
2. *Бурлаки на Волзі*. Рєпін, І., худож. олія, 1870-1873 рр.: [плакат-репродукція: автотипія]. - [Б. м.]: Мистецтво, 1937.
3. *Відмовлення від сповіді*. Рєпін, І., худож. олія, 1882 р.: [плакат-репродукція: автотипія]. - [Б. м.]: Мистецтво, 1937.
4. *Запорожці*. Рєпін, І. Є., худож. олія, 1880-1881 рр.: [плакат-репродукція: автотипія]. - [Б. м.]: Мистецтво, 1937.
5. *Іван Грозний і його син Іван*. І. Рєпін, [худож.]. [картка-репродукція в окантовці з картону: 4-кольор. автотипія]. - [Б. м.]: Мистецтво, 1938.
6. *Надя Рєпіна*. Рєпін, І., худож. олія, 1881 р.: [плакат-репродукція: автотипія]. - [Б. м.]: Мистецтво, 1937.
7. *Не ждали*. Рєпін, І., худож. олія, 1884 р.: [плакат-репродукція: автотипія]. - [Б. м.]: Мистецтво, 1937.
8. *Осінній букет*. Рєпін, І., худож. олія, 1892 р.: [плакат-репродукція: автотипія]. - Київ; Харків: Мистецтво, 1937.
9. *Проводи новобранця*. Рєпін, І. Є., худож. олія, 1879 р.: [плакат-репродукція: автотипія]. - [Б. м.]: Мистецтво, 1937.
10. *Хресний хід в Курській губернії*. Рєпін, І. Є., худож. олія, 1881-1883 рр.: [плакат-репродукція: автотипія]. - [Б. м.]: Мистецтво, 1937.

Нащадок козацького роду, син солдата Чугуївського уланського полку Ілля Юхимович Рєпін все своє життя зберігав тісні зв'язки з рідною Харківщиною і загалом з Україною. Про це у своїй розвідці пише канадський історик Томас Міхаель Примак (нар. в 1948 р.) [2]. Тож, цілком справедливо, що Книжкова палата України володіє значною кількістю постерно-репродукційних друків, виконаних з художніх полотен І.Ю. Рєпіна.

В досліджуваній період солідним плакатним виданням став друк картин Іллі Юхимовича Рєпіна, здійснений фабрикою художнього друку Державного видавництва "Мистецтво" в 1937 р. Накладом у 5 тисяч примірників та

по ціні 35 радянських копійок за одиницю продукції було випущено найкращі полотна митця, а саме: "Відмовлення від сповіді" [1, 37-215], "Арешт пропагандиста" [1, 37-216], "Бурлаки на Волзі" [1, 37-217], "Проводи новобранця" [1, 37-218], "Надія Рєпіна" [1, 37-220], "Хресний хід в Курській губернії" [1, 37-221], "Не чекали" [1, 37-222], "Запорожці" [1, 37-219] тощо. Останню з названих ми знаємо як "симфонію сміху" з приводу написання козаками в 1676 р. лайливого листа турецькому султанові Мехмеду IV Мисливцю, що правив Османською імперією впродовж 1648-1687 рр., тобто в період Визвольної війни українського народу проти польських поневолювачів та Руїни по смерті Богдана Хмельницького. Для виконання цього грандіозного полотна художнику позували видатні люди переламної (кінець XIX - початок XX ст.) епохи, а саме: історик Дмитро Іванович Яворницький (1855-1940) (образ писаря), письменник Володимир Олексійович Гіляровський (1855-1935) (образ товстого козака, що регоче у центрі композиції). Доволі великим накладом (10 тисяч примірників) у тому ж таки році було видано плакат, що експонував картину І. Рєпіна "Осінній букет" - на полотні було зображено дочку художника В.І. Рєпіну [1, 37-288]. Наступного 1938 р. у видавництві "Мистецтво" вийшла друком репродукція картини Іллі Рєпіна "Іван Грозний і його син Іван" [1, 38-331]. Плакат був виконаний на високому поліграфічно-художньому рівні, мав 10-тисячний наклад і коштував 1 крб. 25 коп. за один примірник.

Варто зазначити, що більшість застосованих нами постерно-репродукційних друків були чорно-білими і виконаними за технологією автотипії, тобто шляхом відбитку на папері олійного чи акварельного живопису, здійсненого засобами високого друку. Українське видавництво "Мистецтво", станом на досліджуваний нами період, вже володіло цією технологією, активно застосовуючи останню для поширення й популяризації образотворчих знань серед тогочасного населення республіки. Керівниками проектів по створенню плакатів з картин І.Ю. Рєпіна були тогочасні працівники видавництва Л. Дмитриченко, В. Бура, П. Нагорний та ін. Спираючись на бібліографічні описи Книжкової палати України, можна документально підтвердити хронологію створення найбільш відомих художніх шедеврів І.Ю. Рєпіна – найдавнішим з них є картина "Бурлаки на Волзі" [1, 37-217], яку художник розпочав у 26-річному віці.

Список літератури

1. Державний архів друку. Фонд образотворчих видань. 1937-1938 рр.
2. Прымак, Th.M. (2013). A Painter from Ukraine: Illa Repin. Canadian Slavonic Papers, 55(1-2), 19-43.